

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLANAN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ BETİMSEL ANALİZİ
DESCRIPTIVE ANALYSIS OF RELIGIOUS CULTURE AND ETHICS COURSE
TEACHING PROGRAMS PREPARED FOR STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS

Sinan BAYAT

Millî Eğitim Bakanlığı/Malatya, sinanbayat44@gmail.com,

<https://orcid.org/0000-0002-5240-4774>

ÖZET

Bu araştırmanın amacı özel eğitim uygulama okulu I, II ve III. kademelerde öğrenim gören özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının” betimsel analizini yapmaktır. Özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretim programlarının hedef ve hedef ve davranışların nasıl olduğunun betimlenmesi ve var olan durumun yorumlanması amaçlandığı için nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi ile veriler toplanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı, Özel Eğitim Uygulama Okulu I, II ve III. kademe okullarında uygulanan “Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin Hazırlanan I. Kademe (4. Sınıf), II. Kademe (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) ve III. Kademe (9, 10, 11 ve 12. Sınıf) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programları” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin Hazırlanan I. Kademe (4. Sınıf), II. ve III. Kademe Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programları kademelere, programda ki öğrenme alanlarına, hedef ve hedef davranışların sayılarına göre farklılık göstermektedir. Bu farklılık öğrencilerin gereksinim düzeyine, yaşlarına ve bilişsel algılarına göre farklılık göstermektedir. **Anahtar Kelimeler:** Özel Eğitim Uygulama Okulu, Öğretim Programı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

1

ABSTRACT

The aim of this study is to make a descriptive analysis of the "Religious Culture and Moral Knowledge Course Curriculum" prepared for students with special needs studying at the I, II and III levels of special education practice school. Since it is aimed to describe the goals and objectives and behaviors of the religious culture and moral knowledge course curriculum prepared for students with special needs and to interpret the existing situation, data were collected by document analysis method, which is one of the qualitative research types. Published by the Ministry of National Education, "Stage I Prepared for Students with Moderate-Severe Mental Disabilities and Autism Spectrum Disorder (4. Grade), Tier II (5th, 6th, 7th and 8th grades). Grade) and Tier III (9th, 10th, 11th, and 12th Grades). Classroom) Religious Culture and Moral Knowledge Course Curriculum" was used. According to the results of the research, Stage I (4. Classroom), II and III Level Religious Culture and Moral Knowledge Course Curriculum differs according to the levels, the learning areas in the program, and the number of goals and target behaviors. This difference differs according to the level of needs, age and cognitive perception of the students.

Key Words: Special Education Practice School, Curriculum, Religious Culture and Moral Knowledge Course Curriculum

1. GİRİŞ

Özel eğitim, bireyin yetersizliğinden kaynaklı akranlarına yakın veya aynı performansı gösterememesi sonucunda bireye özel olarak verilen eğitimidir. Özel eğitim 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede (1997) “özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” şeklinde, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde (2018), “Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi”, şeklinde tanımlanmıştır. Her ne kadar tanımların yapıldığı yerler farklı olsa da ana mana olarak aynıdır. Bireyin yetersizliği, yetersizliğini gidermek için farklı program kullanmak, bu bireyler için ayrı ortamlar hazırlayıp, özel olarak personel yetiştirmektir. Bu farklı unsurların hepsi önemlidir ama bunların arasında en önemli olanı bireyde hangi yetersizlik türü olduğu ve bu yetersizliğine yönelik hangi eğitim kurumunda nasıl eğitim gördüğüdür.

Özel eğitim uygulama okulları orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan, (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği,2018), ilkokul seviyesi için I. Kademe, ortaokul seviyesi için II. Kademe ve lise seviyesi için III. Kademe olacak şekilde tanımlanan okullardır.

Bu okulların I ve II. kademesinde “Matematik, Okuma-Yazma, Türkçe, Hayat Bilgisi, Günlük Yaşam Becerileri, İletişim Becerileri, Sosyal Beceriler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Beslenme, Sağlık ve Güvenlik, Görsel Sanatlar ve El Becerileri, Müzik ve Oyun, Oyun, Spor ve Fiziki Etkinlikler, Kültürel ve Sosyal Etkinlikler” (URL-1) , lise seviyesi olan III. kademe ise “Matematik, Türkçe, Bağımsız Yaşam Becerileri, İletişim ve Sosyal Beceriler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Beslenme, Sağlık ve Güvenlik, Görsel Sanatlar, Müzik ve Oyun, İş ve Beceri Uygulamaları ile Spor ve Fiziki Etkinlikler” dersleri bulunmaktadır (URL-2).

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim öğretim çalışmaları için okullarda uygulanmak üzere farklı derslerin öğretim programı bulunmaktadır. Bu derslerden birisi de “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersidir.”

Bu araştırmanın amacı özel eğitim uygulama okullarının I, II. Kademelerinde öğrenim gören öğrenciler için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının” karşılaştırmalı betimsel analizini yapmaktır. Bu amaç dahilinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretim programları arasında öğrenme alanlarına göre farklılık var mıdır?
2. Öğrenme alanlarının hedef ve hedef davranışları arasında farklılık var mıdır?
3. Öğrenme alanlarında bulunan hedeflerin kendi aralarında Bloom Taksonomisine göre farklılıkları var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yoluyla yapılmıştır. Doküman analizi araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin, araştırmacının ihtiyacı olan veriyi, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edilen verilerdir (Yıldırım, Şimşek, 2016).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini “Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün” resmi internet sitesinde bulunan farklı okul ve kademelere yönelik öğretim programlarıdır. Araştırmanın örnekleymiş farklı okul ve kademelerde ki öğretim programlarından “Özel Eğitim Uygulama Okulu I., II ve III. Kademe Öğretim Programlarının” içinde Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler için hazırlanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı I. Kademe (4. Sınıf), II. Kademe (5,6,7 ve 8.) sınıf ve III. Kademe (9, 10, 11 ve 12 Sınıf) dir.

Verilerin Toplanması

Veriler Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü internet sitesinde bulunan öğretim programları incelenerek araştırma ile ilgili olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programları alınmıştır.

Verilerin Analizi

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü internet sitesinde bulunan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programlarından elde edilen veriler araştırmacı tarafından tablolar haline getirilerek incelenmiş ve gerekli karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu inceleme neticesinde yapılan tabloları desteklemek için şekiller oluşturulmuştur.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amacı çerçevesinde ele alınan alt amaçlara ait bulgulara yer verilmiştir. Bu bulgular veriliş sıralamasında alt amaçların sıralaması dikkate alınmıştır.

Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler için hazırlanan ve I, II ve III. kademedede uygulanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının öğrenme alanlarına yönelik karşılaştırmaları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrenme Alanlarına Göre Karşılaştırma

Sıra	1. Kademe	2. Kademe	3. Kademe
1	Dinimize İlişkin Bazı Kavram ve İfadeler	Din ve Aile	İslam’ın Şartları ve İman Esasları
2	Allah’ı, Hz. Muhammed (s.a.v)’i ve Kur’an-ı Kerim’i Tanıyalım	Din ve Temizlik	İslam Dininin Öğütlediği Güzel Davranışlar
3	Sevgi, Dostluk ve Kardeşlik	İslam’da İbadet ve İbadet Yerleri	İslam Dininin Sakınılması İsteddiği Bazı Davranışlar
4		Dini Gün ve Geceler	Milli ve Manevi Değerlerimiz
5			Görgü Kuralları

Tablo 1 incelendiğinde I. Kademe (4. Sınıf) “Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” “Dinimize İlişkin Bazı Kavram ve İfadeler, Allah’ı, Hz. Muhammed’i (s.a.v) ve Kur’an-ı Kerim’i Tanıyalım ve Sevgi, Dostluk ve Kardeşlik” olmak üzere 3 öğrenme alanı, II. Kademedede öğrenim gören özel gereksinimi olan öğrenciler için “Din ve Aile, Din ve Temizlik, İslam’da İbadet ve İbadet Yerleri ve Dini Gün ve Geceler” olmak üzere 4 öğrenme alanı, III. Kademedede öğrenim gören özel gereksinimi olan öğrenciler için “İslam’ın Şartları ve İman Esasları, İslam Dininin Öğütlediği Güzel Davranışlar, İslam Dininin Sakınılması İsteddiği Bazı Davranışlar, Milli ve Manevi Değerlerimiz ve Görgü Kuralları” olmak üzere 5 öğrenme alanı olduğu görülmektedir. I, II ve II. Kademedede bulunan öğrenme alanlarına bakıldığında, öğrenme alanları direkt din kültürünün kurallarını

öğretmekten ziyade, din kültürünün temel kavramlarını ve din kültürünün özü olan konulara ve kavramlara eğildiği görülmektedir.

İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

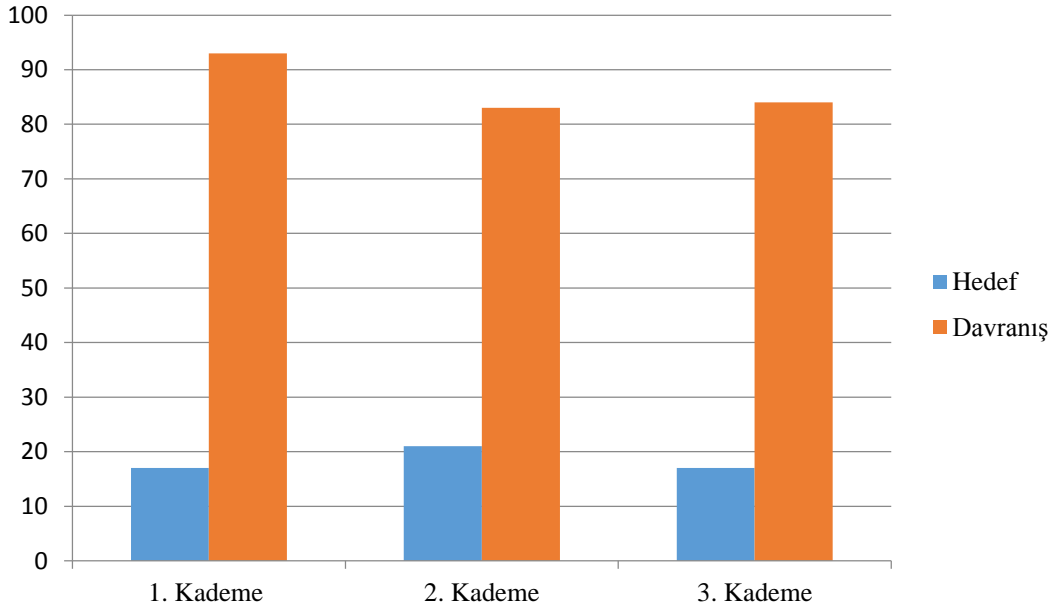
Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler için hazırlanan ve I, II ve III. kademedede uygulanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının öğrenme alanlarında bulunan hedef ve hedef davranış sayılarına yönelik karşılaştırmaları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrenme Alanlarında Bulunan Hedef ve Hedef Davranış Sayılarına Göre Karşılaştırma

Sıra	Öğrenme Alanları	1.Kademe		Öğrenme Alanları	2.Kademe		Öğrenme Alanları	3.Kademe	
		Hedef Sayıları	Hedef Davranış Sayıları		Hedef Sayıları	Hedef Davranış Sayıları		Hedef Sayıları	Hedef Davranış Sayıları
1	Dinimize İlişkin Bazı Kavram ve İfadeler	10	60	Din ve Aile	2	9	İslam’ın Şartları ve İman Esasları	4	17
2	Allah’ı, Hz. Muhammed (s.a.v)’i ve Kur’an-ı Kerim’i Tanıyalım	3	14	Din ve Temizlik	6	21	İslam Dininin Öğütlediği Güzel Davranışlar	2	15
3	Sevgi, Dostluk ve Kardeşlik	4	19	İslam’da İbadet ve İbadet Yerleri	10	41	İslam Dininin Sakınılması İsteddiği Bazı Davranışlar	1	5
4				Dini Gün ve Geceler	3	12	Milli ve Manevi Değerlerimiz	4	12
5							Görgü Kuralları	6	35
Toplam		17	93	Toplam	21	83	Toplam	17	84

Tablo 2 incelendiğinde “I. Kademe (4. Sınıf) Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” “Dinimize İlişkin Bazı Kavram ve İfadeler” öğrenme alanı 10 hedef, 60 hedef davranışla, “Allah’ı, Hz. Muhammed (s.a.v)’i ve Kur’an-ı Kerim’i Tanıyalım” öğrenme alanı 3 hedef, 14 hedef davranışla, “Sevgi, Dostluk ve Kardeşlik” öğrenme alanı 4 hedef, 19 hedef davranışla öğrenme alanı yansıtılmaya çalışılmıştır. 2. Kademe Orta-Ağır

Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler için hazırlanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında ise “Din ve Aile” öğrenme alanı 2 hedef, 9 tane hedef davranışla, “Din ve Temizlik” öğrenme alanı 6 hedef, 21 hedef davranışla, “İslam’da İbadet ve İbadet Yerleri” 10 hedef, 41 hedef davranışla, “Dini Gün ve Geceler” öğrenme alanı 3 hedef, 12 hedef davranışla öğrenme alanları yansıtılmaya çalışılmıştır. Son olarak 3. Kademe Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler için hazırlanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında ise “İslam’ın Şartları ve İman Esasları” öğrenme alanı 4 hedef, 17 hedef davranışla, “İslam Dininin Öğütlediği Güzel Davranışlar” öğrenme alanı 2 hedef, 15 hedef davranışla, “İslam Dininin Sakınılması İsteddiği Bazı Davranışlar” öğrenme alanı 1 hedef 5 hedef davranışla, “Milli ve Manevi Değerlerimiz” 4 hedef, 12 hedef davranışla ve “Görgü Kuralları” 6 hedef, 35 hedef davranışla öğrenme alanları yansıtılmaya çalışılmıştır.

Şekil 1. Kademelere Göre Hedef ve Hedef Davranış Sayıları

Şekil 1 incelendiğine “I. Kademe (4. Sınıf) Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” 17 hedef, 93 hedef davranış, “II. Kademe Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” 21 hedef 83 hedef davranış ve “III. Kademe Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” ise 17 hedef, 84 hedef davranış ile öğrenme alanları öğrencilere verilmeye çalışılmıştır. Hedef sayılarına göreyse, 21 hedef ile en çok

hedefin II. Kademe de olduğu, diğer kademelerde ise 17 hedef ile eşit olduğu; davranış sayılarında ise 93 hedefle en çok davranışın I. Kademe de olduğu ve sırasıyla III. Kademe ve II. Kademe şeklinde devam ettiği görülmektedir.

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler için hazırlanan ve I, II ve III. kademe de uygulanan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının öğrenme alanlarında bulunan hedeflerin Bloom Taksonomisine göre karşılaştırmaları Tablo 3'te verilmiştir.

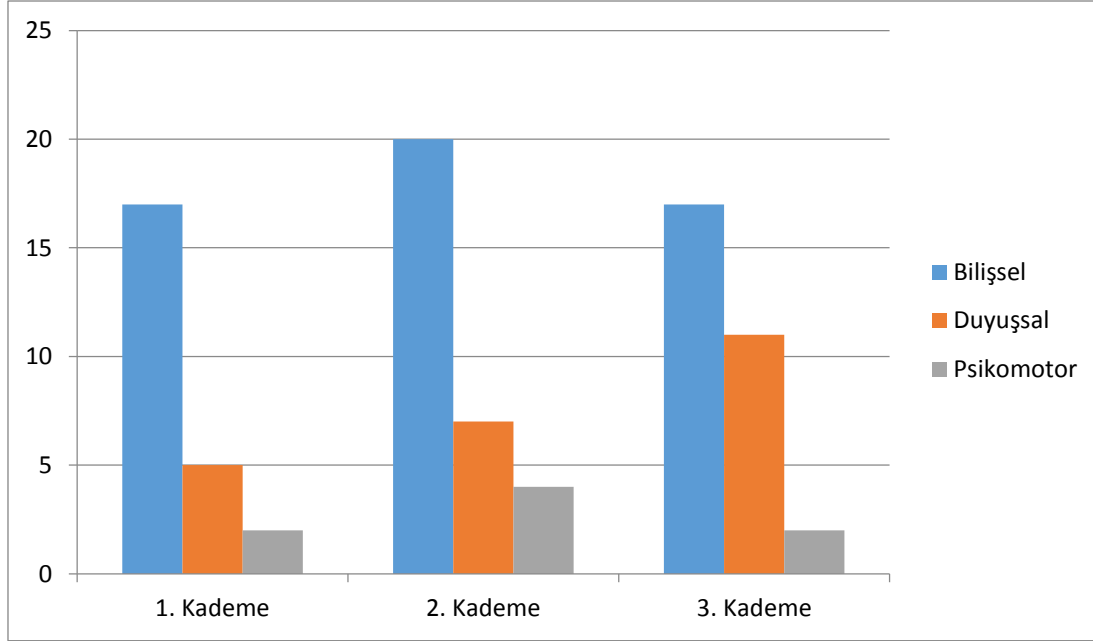
Tablo 3. Hedeflerin Bloom Taksonomisine Göre Karşılaştırılması

Sıra	Öğrenme Alanları	1.Kademe				Öğrenme Alanları	2.Kademe				Öğrenme Alanları	3.Kademe			
		Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor	Toplam		Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor	Toplam		Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor	Toplam
1	Dinimize İlişkin Bazı Kavram ve İfadeler	10	2	2	14	Din ve Aile	2	2	2	6	İslam'ın Şartları ve İman Esasları	4	-	-	4
2	Allah'ı, Hz. Muhammed (s.a.v)'i ve Kur'an-ı Kerim'i Tanıyalım	3	-	-	3	Din ve Temizlik	5	3	1	9	İslam Dininin Öğütlediği Güzel Davranışlar	2	2	-	4
3	Sevgi, Dostluk ve Kardeşlik	4	3	-	7	İslam'da İbadet ve İbadet Yerleri	10	1	1	12	İslam Dininin Sakınılması İsteddiği Bazı Davranışlar	1	1	-	2
4						Dini Gün ve Geceler	3	1		4	Milli ve Manevi Değerlerimiz	4	2	-	6
5											Görgü Kuralları	6	6	2	14
	Toplam	17	5	2	24	Toplam	20	7	4	31	Toplam	17	11	2	30

Tablo 3 incelendiğinde “I. Kademe (4. Sınıf) Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” “Dinimize İlişkin Bazı Kavram ve İfadeler” öğrenme alanında bulunan hedefler 10 bilişsel, 2 duyuşsal, 2 psikomotor düzeye, “Allah’ı, Hz. Muhammed (s.a.v)’i ve Kur’an-ı Kerim’i Tanıyalım” öğrenme alanında bulunan hedefler 3 bilişsel düzeye, “Sevgi, Dostluk ve Kardeşlik” öğrenme alanı 4 bilişsel, 3 duyuşsal düzeye gelecek şekilde sınıflandırılmıştır. “II. Kademe Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” “Din ve Aile” öğrenme alanında bulunan hedefler 2 bilişsel, duyuşsal, 2 psikomotor düzeye, “Din ve Temizlik” öğrenme alanından bulunan hedefler 5 bilişsel, 3 duyuşsal, 1 psikomotor düzeye göre, “İslam’da İbadet ve İbadet Yerleri” 10 bilişsel, 1 duyuşsal, 1 psikomotor düzeye, “Dini Gün ve Geceler” öğrenme alanında bulunan hedefler 3 bilişsel, 1 duyuşsal düzeye gelecek şekilde sınıflandırılmıştır. “III. Kademe Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” “İslam’ın Şartları ve İman Esasları” öğrenme alanında bulunan hedefler 4 bilişsel düzeye, “İslam Dininin Öğütlediği Güzel Davranışlar” öğrenme alanında bulunan hedefler 2 bilişsel, 2 duyuşsal düzeye, “İslam Dininin Sakınılması İstediği Bazı Davranışlar” öğrenme alanında bulunan hedefler 1 bilişsel, 1 duyuşsal düzeye, “Milli ve Manevi Değerlerimiz” öğrenme alanında bulunan hedefler 4 bilişsel, 2 duyuşsal düzeye ve son olarak “Görgü Kuralları” öğrenme alanında bulunan hedefler 6 bilişsel, 6 duyuşsal, 2 psikomotor düzeye gelecek şekilde sınıflandırılmıştır.

Tablo 2 ve Tablo 3 beraber incelendiğinde Tablo 2 de ki hedef sayıları ise tablo de ki hedef sayıları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılık “Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programları” 1. Kademe (4. Sınıf) (2018), 2. Kademe (2018) ve 3. Kademe (2018) da bu durum “Bazı hedeflerin hem bilişsel, hem duyuşsal hem de psikomotor alana karşılık gelmesinden dolayı...” şeklinde açıklanmıştır.

Şekil 2. Kademelerde ki Hedeflerin Bloom Taksanomisine Göre Sınıflaması

Şekil 2 incelendiğinde “I. Kademe Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” bulunan hedeflerin 17’si bilişsel, 5’i duyuşsal, 2’si psikomotor düzeye göre sınıflandırıldığı, “II. Kademe Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” bulunan hedeflerin 20’si bilişsel, 7’si duyuşsal, 4’ü psikomotor düzeye sınıflandırıldığı, “III. Kademe Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler” için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programında” bulunan hedeflerin ise 17’sinin bilişsel, 11’sinin duyuşsal ve son olarak 2’sinin de psikomotor düzeye göre sınıflandırıldığı görülmüştür.

4. SONUÇ

Günümüz eğitim anlayışında, bireylerin özel gereksinimi olsun veya olmasın, farklı özellikleri ve ihtiyaçları vardır. Bu durum yalnızca özel gereksinimi olanlar için değil her bireyin eğitiminde geçerli bir durumdur. Özel gereksinimli bireylerin günlük yaşam sürecinde gerekli olan iletişimi sağlamaları ve ev işleri, yolculuk, alış veriş, boş zamanı değerlendirme gibi bağımsız yaşam becerilerini kazanmaları için eğitim en temel amaçtır. Engelli bireylerin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşama katılımları, hayata sarılmaları ve hayata güvenle bakmaları ancak eğitimle mümkündür (Musayev, 2013). Bu eğitim sadece akademik veya sosyal eğitim ile sınırlı değildir. Din bilgisi, din eğitimi de bunlardan birisidir. Özel eğitim

uygulama okulu öğrencilerinin din eğitimi ile ilgili Bilecik (2019) –otizm özelinde- “ahlaki gelişime dair çalışmalara bakıldığında hepsinin ortak noktasının, otizmlilerde ahlaki yargı ve ahlaki gelişime dair bulgular olduğu ancak bu gelişim ve ahlaki gerekçelendirmelerin akranlarına oranla daha az gelişmiş olduğu başka bir deyişle ahlaki gelişim evrelerinde olması gerekenden daha geride oldukları hususu olduğu görülmektedir. Ancak mevcut sonuçların, otizmlilerin ahlaki olanla olmayanı ayırt edebilmeleri ya da bazı çalışmalara göre yetersiz düzeyde de olsa empati kurabildikleri gerçeği göz önünde bulundurularak ahlaki değer ve davranışların öğretiminin önünde bir engel olarak değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir.” şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur. Bu nedenle çağdaş öğrenme yaklaşımları çerçevesinde gelişen yeni teknoloji uygun bir biçimde hazırlanması, programların daha işlevsel olmasını sağlayarak (Demir, 2018) özel gereksinimli öğrencilere verilecek din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programının etkili olacağı düşünülmektedir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi öğretim programlarında genel olarak özel gereksinimli öğrencilerin toplumsallaşmaları, olabildiğince iyi birer vatandaş olarak yetişmeleri, ileriki yaşamlarında olumlu ahlaki davranışlar göstermeleri amaçlanmaktadır (Demir, 2017). Bu nedenle incelenen özel eğitim uygulama okulu I, II ve III. kademelerde öğrenim gören özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının da”;

- Özel eğitim uygulama okulunun Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programında öğrenme alanları kademeye göre farklılaşmaktadır.
- I, II ve III. Kademelerde bulunan öğrenme alanlarına ait hedef ve hedef davranış sayıları kademeler arasında farklılaşmaktadır.
- I, II ve III. Kademelerde bulunan öğrenme alanlarına ait hedef ve hedef davranışlar Bloom Taksanomisine göre hedef ve hedef davranışlara göre farklılaşmaktadır. Sonuçlarına ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Bilecik, S. (2019). Özel eğitim ve DKAB öğretmenlerine göre otizmlilerde din-ahlak eğitimi ve DKAB dersleri. *Bilimname*, 38(2), 553-589.
- Demir, R. (2018). Özel gereksinimli öğrencilerin din eğitiminde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri. II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, Adana.
- Demir, R. (2017). Hafif (Eğitilebilir) zihin engelli öğrencilere yönelik hazırlanan ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersi programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 64, 209-235.

- Musayev, İ. (2013). *Engelli bireylerin din eğitimi*. Doktora tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (2018, 7 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 30471).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede (1997, 06 Haziran). Resmî Gazete (Sayı: 23011). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/4.5.573.pdf>
- URL-1.<https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-uygulama-okulu-programlari/icerik/2611> I ve II. Kademe.
- URL-2.<https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-uygulama-okulu-programlari/icerik/2611> III. Kademe